

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Hedmark
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Solli
 Emne: Vannbæring Bygdelag: Høgstua
 Oppskr. av: Nathinka Helgesen Gard: Mosjøen
 (adresse): Solli - Rana kl. G.nr. Br.nr.
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja - - Husmor
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

7

SVAR

Til vannbæring brukte „Vass-bæla“ av rett type. Som hviler på skrå over høyre skulder. Væ-åpenning-jernstykke-smidd jernben ca. 6 mm. diam. Fall med med jernkrokk. Trekkrok ikke benyttet de siste 80 år. - Tjribøtte ca 14-16 lb. Vass-så - tre eller kopper var beholdet på kjøkkenet. Sto på trekkors m. fot. - I 1885 - 75 år gnd. kom jeg til Solli prestg. og fikk personlig gjøre bekjentskaps med vannbæring i omkaste kjøll. I den tid lagdes nokk trekkopp og bøtter til drikketank i fjøen. Fra Roros fikk man „Koppærkjeler“ og bøtter. Vardøler gikk her med ekstra god blikkøi - bøtter - sæer - spand. Deretter kom sinkfötter. Trebunker til melk ble mer og mer avlegs. Forhimmel kobber og blikksær bruktes til avkjøling av melken. Noen hadde vannhvis med kjølekumme - andre brukte kasser i „Kalkjølla“. Så kom Separatør og gjorde omveltning. Det var sinkb. til vannbæring - væskeløtter e. t. e. galvaniseret jernbøtte og så aluminium „Skjølasken“ av tre er forlengst satt på hylla.

2) Her forekommer nok kjøring og drains av vann. Om vinteren når kilden settes inn så vannet „skveler“. Om våren i „vassläusa“ - mars - april - kan vare til inn i juni enkelte steder (Sälungssalen var). Tildels må man irkenom gamm og da brukes jyltre eller kjelke med lave fjetre. Lær - lörne - for skivling läkk - kors - sne. Ved given lillighet hjelper man til å bore så eller stamp ved å slikke en slarir gjennom öer eller håndtak. Öse vann - förgår ved bönd med bötte på vippestang eller vises opp i bönd med akse og bän eller kjetting. Vassslang brukes ved slakting, når dyret flykkes fra berken for å henges eller parkeres på stavuret (böra)

3) Sker -

4) Glora - större barn - (küt etter e vassvoring - Bändia. Altså (Kivänfolka) Slamm og mandlige tjener var skopfolk.

5) Her hvor vann ikke er innlagt sliker mann med gamle metoder. Bötter er jo lette rir og vannseleer bli mye spast. Det er snöggest å ta ivi förtän og så bli armene mest brukt. Brukes både på små og store bruk

6) Besvart ovenfor.

7) Her er stor fremgang i „vannviro“

Innlagt vann i ute og inne mange steder - er og under arbeid. Det kan

skaffes kommunal statistikk herom

hvis ønskes - Det skal glede mig å gi opplysning

Sledm.

Sollia.

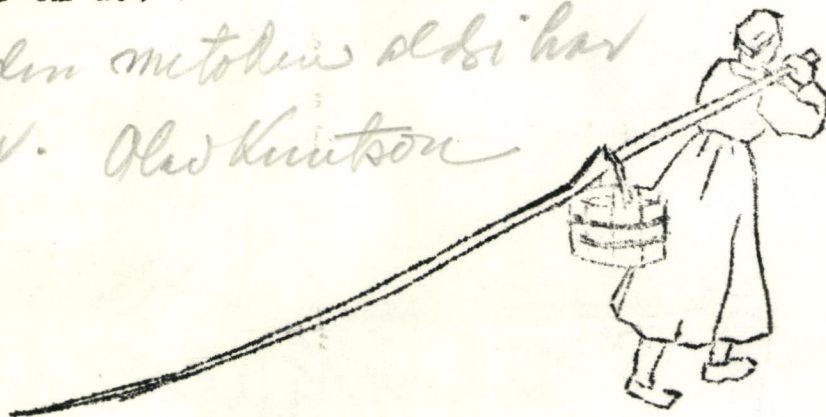
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen åt den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det?

Nei, eg trur den metoden aldri har vore nytta her. Olav Knutsen

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel? *Nei.*

Har ein bruka kumøkk til brensel? *Nei det trur eg ikkje - her det er so godt for ved.*

Olav Knutsen

3021

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Tilleg - nr. 5

Spørgsmålet har Cirkulert noe.

Her kjennes ikke metoden, som
er angitt. Vi har en innbyggere
fra Drangedal (frø Dagny Knutsen)
som bekrefter metoden brukt
i Telemark - grunnet bratt
lende. Skrimmei - Skri - runne.

Katinka

En mann herleds -
(Trygve Kesset) drog inn før
med lang sveip - liggende
over akselen. Om han har
vært "kittung" nokk sjøl, til å finne sig et
"nauveje", eller om det er "børsvigen", som
er forlenget - kan jeg ikke mell noe om

Tillegg nr. 19 -

Svar som foranstående.

Torre "røker" går frakdfritt over
kafella (gjorde) - når det er for
langt - harner den i bedste fall
på gjødseldongen.

1908

Hilsen

Katinka Helgesen

Lollia Rana st.